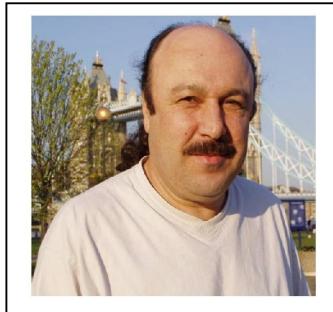

نهیوونی کاره باو به هانه هینانه و هکانی دهسه لاتداران!

خه سره و سایه

k.saya@ukonline.co.uk

ههولدان بؤباههانهکردنی نهبوونی کارهباو تهبریرکردن و داپوشینی واقعیهتیکی گمندل کلهام بمووارددا بهتاشکرا خۆی دهرخستووه، يەکیك لەو ههولانهیه که دهسلاطدارانی کوردستان، بهمه بهستى چاوبهستکردن و بهلاریدا بردنی جەماوري خەلک رۆزانه پەنای بۇردەبهن. بهتايیهتىش ئەمررۇزانە کە نارهزايەتى و داواي دابىنکردنی کارهباو سوتەمەنی بۇته ناوکۆکە پەرەگرتن وەھانە مەيدانى خەلکى شارەكانى کوردستانەوە و پەيتاپېتاش كەنالەكانى يەکىتى وپارتى رۆز نىكىيە بەرسىياران وکاربەدەستانى حکومەت ولېرسراوه ھۆنەرىيەكانى بەشى کارهباو دابىنکردنی سوتەمەنی نەھينە قسە تابتووانن بەھانە بۇنەبوونى کارهبا بەھينەوە و فەساد وگەندەل خۆيانى پى تەبريربىكەن، تەنانەت کارگەيشتۇتە ئەودى كەشەخسى مەسعود بەرزانى لهپىناو دامرکاندىنەوەي دەنگى نازەزايەتى و خۆپېشاندانى خەلکى کوردستان لەبەرددم خەلکدا بەشىوهى خۆي بەھانەكانى بۇنەبوونى کارهبا وسو بەھانانە چىن كەلەزمانى کاربەدەستان و سەرانى دەسەلاتدارانەوە لەبەرامبەر نەبوونى کارهبا داد دەتەبريراتانە دواي 15 سال لەدەسەلاتدارىتى يەکىتى وپارتى ھەقانىتى ھەمەيە؟ ئايا خەلکى کوردستان بە بۇشاڭىردىنى ژيان وگۈزەران و بەدېھىئانى خۆاستەكانىيان بەبەلىنى دەسەلاتداران و قسەكانىيان برووابىكەن پرسىيارانە باسەرەتا بىزانىن بەھانەوتەبريراتەكانى نەبوونى کارهبا لەکوردستان چىن: لمبىارەوە قسە زەھووهەرىيە لەزمانى بەرسىياران و كارگەانى بەشى کارهباو دابىنکردنی سوتەمەنۈزىوە دەتكىر لەجەندى

نهیوونی کارهباو حکومهتی مهرکهزی.

نهلين نهبوونی کارهبا و سرهلهلاني ودک کيشهيهک خمهاتی حکومهتی مهرکهزیيه و هلام ناداتهوه بهدواکانی هریمی کوردستان!، يان ئههوهی باروؤددخی نائهمنی عیراقمهوه تورهکانی گهياندن و ويستگه کارهبايیهکانی ناوهراست و خواروو لهبهردم راووهستان وکارنهکردنان و بههوزهش ئهوبره کارهبايی کمدبی بدری بهکوردستان ناگات!؟ بمراستی سهيره يهكىتی وپارتی كه خويان لەعيراقيش کاربدهستن و جگهلهپوستی سرهرك کوماري وئنهندامي لەپەرلان و پوستهکانی جيگري سەرۋەك وەزيران، چەندىن وەزارەت و ليئنەو بەشكانى کارگىرى ودارايى وپلاندانان و تەنانەت کاروبارى فروشى نەت و پەيمەندگەرن بەولاتان و دەزگاكانى نەتەوهەكگەرتەوەكانەوه، ھەيەو تىدا بەشدارن. تەنانەت ئەمانە كەخويان تەرەفی وەرگەتنى داهاتنى نەوت و تەسفىيە حسابات و سەرمایيەكەن كەبەھۆي حکومهتى مهرکەزىيەوه ج لەسەرچاوه ئابورىيەكان و دەرامەتمەوه كۈدبېتەوه وچ لەريگاى كۆمەكى دەولەتان و يۇئىنەوه درېزىتە بەرەستىان، كەچى هەر خۇشىان خەرىكىن نەبوونى کارهبا و دزىن و فەسادىك كەلەئارادا يە فرى دەدەنە سەرشانى حکومهتى مهرکەزى! ودک بلىرى ئەوان لەدەرەوهى ئەم حکومەتمەون و بېشىكى پىكەتتەو بىرياربەدستەكانى نەبن؟! پاشان ئەگەر ئەم حکومەته کارهباي بۇخەلک بۇدابىن ناڭرى، ئەگەر خەرىكەبەش کارهباي کوردستان دەدىزى و ناتوانى ئەمنەيەتى کارهباو گەياندىن بابىن بکات بۇچى چاردنووسى خەلکى کوردستان وېيدا ويستىيە سەرتايىيەكانى ژيانى ئەواناتان بەم حکومەتمەوه گرى داوهتەوه؟ بۇچى رىيگەنادەن خەلک بەئىرادو سەرەخ خۆيى خوي ژيانى خوي بکات و لەۋئىمەكاناتى كەلەكۆمەلگادا ھەي ژيانىكى ئاسودە دابىمەزرين؟ تەنانەت بۇچى نان و ئاواوو کارهباي خەلکتاتان بە تىرۇرۇ نائەمنى شارەكانى عیراقمهوه گرى داوهتەوه؟ پاشان خۇ ئەوهەنەنها چەند سالىكە حکومەتى بەعس نەماوه و ئىيە بونەتە شەرىكەبەشى حکومەتى مهرکەزى ئىستا، بەلام ئەوه ھەرئىوو و دەسەلاتەكاناتان نەبووه كەبەدېزايى تەممەنى 15 سالە كوردستانى لەتارىكى و نەبوونىدا راگرتۇوو و نەتەن توانىيەو وەلامىك بەباشبوونى ژيان و گۆزەرانى خەلکى بەنەوهە!. پاشان چىيە وا ئىستا پىچى قىسەو باستان گۇرداوه، ئاخىر ھەرئىوو نەبوون لەسەر بىريارى خەلکەوه کارهباتان بەرژىمى بەعس دەفرۇشت و دەتانخستە پا ئالۇگرى بازىرگانىيەوه؟.. راستىيەكەن ئەمەن بەنابىدى دەسەلاتداران بۇ حکومەتى مهرکەزى و بەهانەكەرنى كىشەنی نەبوونى کارهبا لەكوردستان شان خالى كردنەوهى دەسەلاتدارانه بەخواستى خەلک و ھەوالەكەرنىيانه بۇ رووبەرروو بۇوەندۇو لەگەل دەسەلاتىك كەئوان لەگەلى تە، مەف نىن.

کارهای کیشهی که می‌آوو نه بونی سوت‌مهنه

فسهکانی نیستای بهرپرسان لهباره‌ی بهستنهوهی نهبوونی کارهبا بهکه‌می ثاو لهکوردستان وکه‌می بارانبارینه‌وه، گوردراده، نیستا سهرانی یهکیتی ویات، باس، لهومناکهن که باران که‌مهه و هنداوه‌کان ثاوی بیوسستان تدا کهنهوتهوه، نیستا قسه لهوهه که‌مهه موهه نهوب دکا، داهیه لهئاو

و بهندواه کانه و هد دست دیت خراوه ته خزمتی خلاک موه به لام ئم بره کمه و به شناکا و بوته واکردنی پویستی یه کانی خه لک گرفته که نه بونی سوتهمه منی یه (گازویل و به نزین) بو کار پیکردنی مولیده کان! به مجو رش نیستا فسه هاتو ته سره و هد که سوتهمه منی نیه و دیا به هدی بارود خوش تیز و نائمه منی عیر اقه و نه و تی خاو پالاو ناکری، و دیا ریگه نادهن به گو استنده و دی لوزی یه باره لگر کانی گاز و به نزین که بیته کور دستانه و ده بر اسستی کی بهم دره شا خدارانه با و هد دکات؟ نه مانه جاریک دلین به هدی نه بونی کاره باوه در هینان و بالا وتنی سوتهمه منی به ریوه ناچیت و جاریک تیش دلین به هدی سوتهمه منی یه و کاره با به رهه نایه؟ نه مه له کاتیک دایه که بوهه مو خه لک ناشکاریه که ده سه لات داران و به رپرسیاران و ده زگا کانیان یه ک روز نییه که بی کاره با و بی سوتهمه منی بوبون. ناخر که سه هدی قسه هی سه عدی ئه حمد پیره به جدی و درنه گری کاتیک لیان پرسی نیو قه دیکاره با بوبون؟ نه وله ولامدا ووتی: "تمه نه وکاتانه نه بیت که هم الاه و نه بوبون؟!"؟ پاشان عیراق که خوی له سر دریای نه و تی خاو خه تووه و تهواوی شاری کرکوک به دهستانه و دیه و لکور دستانیش چاله کانی "شیوانشیک" پر روزه تازه کانی نیچپر قان بارزانی بود در هینانی نه و تی له ناوجه ده وکدا، بوهه مو و نه مانه دهوریان نکیه له دابین کردنی سوتهمه نیدا؟ ثایا نه وهه مو و پیدا هه لدان و پرو پاگه نه بوكردنی بوجو ره که بمه سر "پر روزه بیانیه کان و به لیندره کانی ده رهنانی نه و تی کور دستان" دا در؟. راستی که که نه وهه که باسی سوتهمه منی و کاره با به جو ره که بمه سریان ده لیلین دو ریه کی شا خدار ده که نه وان دهیانه ویت خه لکی له کا کیشانی هه بوبون و نه بونی کاره با و سوتهمه نیدا ببین و وه لام به پویستی خه لک ده نده نه وه، نه گیان نه مه هه مو کومپانیا و پر روزه بیانیانه که لکور دستاندا، له پال نه مه هه مو سه رمایه و سه رجاوه نه و تی که دا بونکاری پالا و کایه ک بوجه نمی سوتهمه نی خه لک بکری، ناخر خو "حکومه و کور دستانی فیدرال" نه و هه قه که بجهه گری بستی له جو ره بکات له گه ل دهوله تانی ده ربه ر و دنیای ده ره و ده مانه ش زیاتر لیزنه دابه شکر ده و سوتهمه نی دابه شکر ده و ده مسئولیندا سوتهمه نی دابه شکر ده و جون ده تواني سوتهمه نی بخاته به رد ده خه لک که خوی سه ری عادی لانه یه" و بیهی جیاوازی له گه ل خه لک و مه سئولیندا سوتهمه نی دابه شکر ده و جون ده تواني سوتهمه نی بخاته به رد ده خه لک که خوی سه ری گهوره ده لالی کرین و فروشتنی سوتهمه نی بیت و لپیکه نانی بازاری رسدا ده روی سه ره کی هه بیت؟ لیزنه یه که لکه ده ره و ده نوینه رانی خه لک و پشتی به ده سه لاتیکی گه نده له و دابیت چون بیر له خه لک ده کاته و ده چون ده کری چا وه ری دابه شکر ده عادی لانه سوتهمه نی بوجه لکی لیره چا و بکری. له راستیدا فاکتوريک که بجهه مایه نه گه ل بیشنی سوتهمه نی به ده سه تی خه لک خودی نه مه لیزنه یه و کارگیرانه یه تی که کونت روی هه مو و شتی کیان له ده ستادیه و بازاریان نیختکار کر ده و له زیره ده و ده لالی به بهشی خه لک موه ده که نه بونی به نزین خانه کانی سه ره هه رک چو شه قام و بازاریک شاهیدی له سه ره ده ده ره که نجین خانه گشتی یه کان داخراون و دیا سر دیان 24 سه عاته دریزه ده بیته و ده چی وه لاشه و ده بیهی به نزین و گاز له بازری رسدا و ده خوی له بجهه ده ستادیه و هه رکه سه پاره هی زوری پیبدات تمها یه که ده فیقه هش بوجی ناوهستی.

نهبوونی کارهبا و پرورش و کومنپانیاکان

له پاله وه جاروبار ببُوهانه کاره با توانه که دهدريته موه به سه رئموه کومپانيایانه که برياره توزي گهياندن و بهره همه ياناني ويستگه يي کاره با له كوردستاندا دابمه زرين و گوايه حکومه تى هريم گرى بهستي خوي كرده و به لام كومپانيا گه ميريكيه کان و بيانكيه کان ته واوي ناکنه؟ بهم جوزه شهبوونی کاره با فرى دددنه شهرشاني كومپانيا خاودن گرى بهسته کانه پرۆژه کاره با له كوردستان. گوايه ئه ووه كومپانيا کان و هلام نادنه ووه به كيشيه کاره با نهك خودي دده سه لات و ئيداره کانه يه كيتي و پارتى! له مباروه هيج شتىك به قەد ئه و فەساد و دزى و راورۇتە ئاشكرانى يه كەلە بووارى تەندەر ليدان و گرى بهست و مامەلە پرۆژه بيانکييە کان و دەسەلاتداراندا بەرچاوه، ئەمروز ھەر ئينسانىكى ساده بگرىت، به ساده يى لىستى ئامارو ئەرقاميكيت پى دەدات له وزدين لوشانه که بەرپرسيا رانى گۈورە وبچۈكى حکومەتە کانى يه كيتي و پارتى بەريوهيان بردۇوه له مەيدانى گرى بهست و مامەلە كەردىنياندا لمگەل كومپانيا کان. ئاخىر لەوه كارى سەر سورھينەر دەبى چى بىت كەتو ئيدىعات حکومەت و دەسەلات بکە بىت به لام پرۆژه كانت له نئيوي رىگا دا رابگىرى و زيانى خەلكىش بەم كردى ئەم وئە كومپانيا واه بېستىتە وە، ئەگەر خوت رىگە پىدەرى ئەم حالاتانه نەبىت؟

زوریووونی دانیشتون و زیده روی له سه رفکردنی کارهایا و به هانهی تریش..

بی ماناترین تهبریر و بهانه‌ی دسه‌لاتداران بُ که‌می و نه‌بیونی کارهبا باسی زیادبوونی دانیشتوانی کورستان وزیده رُویی سه‌رفکردنی کارهبا و کوئنونی توری عهمود و ته‌لی گهیاندن ویستگه‌کانی کارهبا وشتی له‌مجوزه‌یه. بهم پییهش ئه‌وه دسه‌لاته که هیچ تاوانیکی نییه له‌دریزه کیشانی ئه‌م کیشیه‌ید، بهواتیه‌کیتر دسه‌لاتداران بهم قسانه‌یان گه‌ردکیانه خویان بیبه‌ری بکه‌ن و گرفتی نه‌بیونی کارهبا فری بدنه دهست کومه‌له هوکاریک که‌له‌دهره‌وهی ئه‌واندایه!.. جاری ئه‌وه‌دی ده‌لین خه‌لک زیده‌رُویی ده‌کا و دهست ناگریته‌وه هوی که‌می کارهبا‌یه، پوچتین قسه‌یه و نابی هیچکس بهم ناموژگاری‌یانه بروابکات، بهتایه‌تی یه‌کم ئه‌وه‌دی دسه‌لات بازاری کارهبا به‌دهسته‌وه‌یه و به‌خواریی به‌هیچ یهک له هاوولاتیانی نه‌داوه و خه‌لکیش ئازادن له‌چونیه‌تی ته‌سه‌رروف پی کردنی‌یه‌وه، دوووه‌میش ئایا دسه‌لاتدارن و به‌رپرسیاران و مال و کارخانه و باره‌گاو دهزگاکانی خویان به‌لیگرننه‌وهی کارهبا راهیناوه؟ ئایا ناموژگاری‌یه‌کانی دهستگرتنمه‌وه له‌به‌کارهینانی کارهبا‌دا شمولی ئه‌وان دهکات؟ ته‌مانانه‌ت بریاریک هه‌یه بُ که‌مکردنوه‌ی گلوب و سپلیت وئیرکوندشن، و مولیده‌ی کارهبا و هله‌لکیشانی ئاوا بیرو و مهیدانه‌کانی سه‌ربازگه و باره‌گای حیزبه‌کانی دسه‌لاتدار تا دواتر روکریته خه‌لکیک که‌دگیرسانی گلوبی ماله‌کانیان که‌مکه‌نه‌وه؟ یاشان ئه‌هگه‌ر مه‌سله‌له‌که باری هونه‌ری توره‌کانی کارهبا و زوربوونی دانیشتوان

و گوره بیونه وی شارکانه، ثمه مه خهتای کیه؟ تاخر خو دسهه لات به دهست خهلهکوه نییه تا کون تازه بکاته وه و پی بهپی پلان بو زوربوونی دانیشتوان دابنی؟ یهکیتی و پارتی که 15 ساله دسهه لاتیان به دهسته ودیه و هممو نیمکاناتیکیان قورغ کردوه بوجی مسره رفی تازه کردنده وی تهل و توڑی گهیاندنی کارهبا و ویسته گان لههستو ناگرن، بوجی بو "هرشتیکی کون" که زیان به دسهه لات و نفوذی سیاسی ومادیان بگهیه نی دنیایه ک پاره سرفدکری و تازه دهکنه وه، بهلام بوكاره با نه خوشخانه و ریگاوبان و سیته می ناوو ناوده و باقی خزمه تگوزاری یهکانی تر پاره نییه و هر به دزگا کونه کان ژیانی خهلك به ریوه دههن؟ به راستی بوده لاتیک که 15 ساله حکومی خهلك دهکات بهس نییه بونه وی تازه گمری له سیسته می ٹیداره و به ریوه بردنی کومه لگادا جی به جی بکات ولاپی که م توزی ناوه کاره با تازه و پیشکه و تتوو بو خهلكی راکیشی؟ ژایا هینده ئیکانات و ئهندزایار و کارمه ندی شارهزا لمبه ردهست ئه دسهه لاتهدا نه بورو تانه توان بهم کاره هه لسن؟ پاشان ئهگر دانیشتوان زیادی کردووه بودبی هوکاریک بیت بو گرفتی کارهبا، لمکاتیکا زیادبوونی دانیشتوان به مانای زوربوونی ئیمکاناتی مرؤپی و تهکنیک و خیره و هیزی کاره که لهه رکومه لگایه کدا فاکتوري سرهکی به ردهستی که دهوله تانه بو ناوه دانکردنده وه و پیشخستنی کومه لایه تی . . .

له راستیدا همه مو ئه تم ته بیریو به همانه دسهه لاتداران تنهها و تمنها بو خو دزینه ودیه له جی به جی کردنی خواتی خهلك و خاموشکردنده وهی دهنگی ناره زایه تی ئهوانه. لمدینای ئه مرؤدا که سرمایه و هیزی کار میجودری به رهه میهنانی هر کالایه ک و هر ریهک لمپیداویستی که دهست کومه لایه تی کانه، هیچ شتیک نییه له دهه وهیه ئه م په یوهندیه به دهربیت. کاره باش ودک یهکیک لمکالاکان به سرمایه و ئیمکاناتیک که له دهست دسهه لاتداراندا کوذه بیت وه دهتوانی به باشتین شیوه دابن بکری، بمتایه تی ئهگر ئه م مسنه لاهیه له بارنه بازار و گهندلی ئیداری و چاوجلیسی به رپرسیاران درکیشی. بهواتایه کی تر گرفتی نه بورو نی کارهبا لمکورستان نه حالته سرو شتی کانه و نه ریگه گرتئی حکومه تی مه رکه زی می و نه کون بوونی توزی گهیاندن و په یوهست نه بورو نی کوپیانیا کانه به بله نه کانی خویانه وه، تهناخت نه مسنه لاهکه زیادبوونی دانیشتوانه، به لکو کیشهی کارهبا به سرمایه و داهاته وه چاره سهه رده کریت. یانی مسنه لاهکه راسته و خو په یوهندی به دسهه لاتیک و دهه ویه که حکومرانی خهلك و ژیانی کومه لگای که و توتنه دهست. په یوهندی به وه و دهه ویه که تاچه ند دسهه لاتداران ئاماده نه باتی گی فاپر کردن و فه ساد و گهندل سرمایه و داهاتی کوپو وهی به ردهستیان بخنه خزمتی دابینکردنی خزمه تگوزاریه کومه لایه تی کانه و پیداویستی که کانی خهلك وه. به راده نه وهی که و دسهه لاتیک دامه زرینن همه مو خزمت کوزاری یه گشتی کان لهوانه خانوبه ره کاره با ژاو، ته مینی ته ندر وستی، لانی که می بژیوی، ریگاوبان و گواسته نه وه بو خهلكی دابن بکهن و پی به پی ی پیشکه و تتنی کومه لایه تی په رهی پی بدنه و زهمانه تی بکهن.

ئەمروز لەکوردستان هىنده سەرمایە و ئیمکاناتات و ھېزى کارو كارمەند و ئەندازىyar ھەيە كەبتوانى كارهباي خەلکى پى مسوگەر بىرى، بەلام ئەوه دەسەلاتداران كە ئەم سەرمایە و ئیمکاناتات يەن بۇچىگايەكى تر بىردووه و لەراستاي گىرفانپەركەدنى خۆيان بەكارى دەبەن، وئەوهشى ماوەتەوه سپاردويانە بەئەلەقە گەورە وبچۈوكەكانى خوارەوەدى فەساد و گەندەلى دەسەلاتەتكەيان.

خەلکى كوردستان نابى بچەنە زېر بارى ھېچ بەھانەو تەبرىرىكى دەسەلاتدارانەوه، نابى ھېچ كەس بەم قىسانە برواباكتا، چونكە ھەموو ئەمانە بۇ شان خالى كەرنەوەدى دەسەلاتدارانە لەخواستى خەلک و مل نەدانيانە بۇ لەئەستۆگەرنى دابىنكردنى كارهبا. خەلکى كوردستان ھەقيانە كارهبايان بىي وشاريان رۆشن و ئاودانىيىت، بەلام ھەق تەنها بەدەست دىت، بۇيە دەبىي نارەزايەتى و خۆپىشاندانى جەماوەرى شارەكان تابىت پەربىگرى و يەكگرتۇو سەرسەزى بىتە مەيدانەوه، دەبى بەھەموو توانامانەوه فشار بەينىن و يەخەي دەسەلاتداران بىگرىن. تەنها رىيگ ائەۋەديي كە خەلک لەلایەن نويئەرانى خۆيانەوه لەشارو شاروچەكمۇ گەردەك و گوندەكان بىنە تەرەف لەگەل دەسەلاتداران بۇ چارەسەرى كىشەي كارهبا خۆيان بەخاونەنى سەرەتكى بىزانن. ئەمە تەنها رىيگاى رۆشنكردنەوهى مال و حال وشارەكانمان ورزگاربوونىيەتى لەدەست تارىكى و كۆنترۆلى دەسەلاتداران بەسەر سەرمایە و ئیمکاناتى كۆمەلگادا.